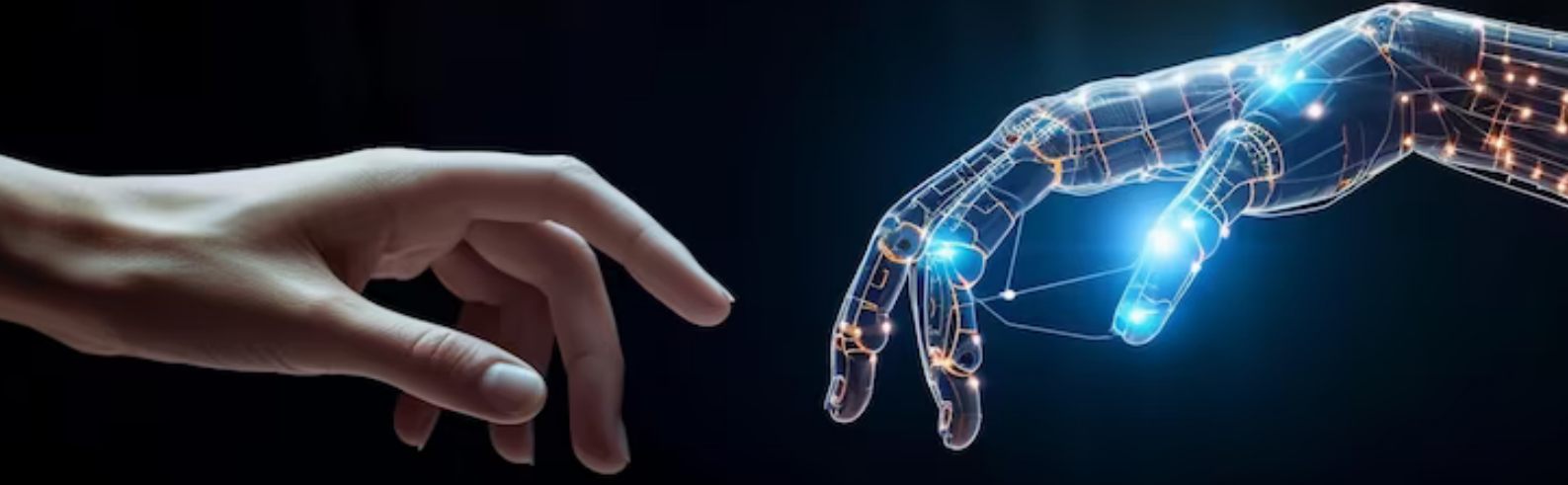

BİLİŞİM HUKUKU KOMİSYONU BÜLTENİ

BU SAYIMIZDA

- 1 | DOMAIN GÜNDEMİ İLE “SAHİBİNDEN.COM”
AV. OĞUZHAN SEYMEN
- 3 | BITCOIN ETF ONAYI SKANDALI
AV. EDANUR AKINCI KARAŞ
- 5 | DİJİTAL İKİZ VE ÖLÜMSÜZLÜK
AV. GÖKÇEN YÜCEL
- 13 | DİJİTAL DÜNYADA MAHREMİYET: UNUTULMA HAKKI İNCELEMESİ
AV. RAMAZAN ALTINIŞIK
- 17 | KRİPTO VARLIK YASA TASARISI'NA DAİR DEĞERLENDİRME
AV. HİLAL KARAKAŞ EKER
- 19 | DAO'NUN SANATA BAKIŞI: DAO VE NFT İLİŞKİSİ
AV. ELİF ŞUARA GÜNGÖR

BÜLTENİMİZDE

Teknoloji, bizlerin takip edemeyeceği hızda gelişmekte ve hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir. Her gün gelişen teknolojiye ayak uydurmak biz hukukçular için zorunlu hale gelmiştir. Yapay zeka, blockchain, fintech, NFT, fikri ve sınai mülkiyet, internet, e-ticaret, kişisel verilerin korunması gibi kavramların insan hakları, ceza hukuku, sözleşmeler hukuku gibi hukukun temel alanlarında incelemek ve bunlar hakkında bilgi sahibi olmak biz hukukçuların bakış açısını geleceğe yönlendirecektir.

Aynı zamanda bu kazanımlar ile hukukçular, bilişim dünyasında yoğun zaman geçiren milyarlarca insanın işlem güvenliğini sağlamak ve dijital anlamda da geleceğe temiz bir dünya bırakmak görevi de üstlenmektedir.

Bu düşünceler ile bizler de bilişim ve hukukun kesiştiği alanlardaki gelişmeleri takip ederek siz değerli okuyucularımıza aktarabilmek, yeni çıkan yasal düzenlemeleri sizlerle buluşturabilmek adına Bursa Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu olarak sizlere her ay bülten hazırlıyoruz.

Bilişim hukuku alanında meslektaşlarımızın sizler için hazırladığı makaleleri, haberleri, dizi, film ve kitap önerilerini ve daha birçok içeriği her ay bültenimizden takip edebilirsiniz.

Bültenimizin siz okuyucularımız için bilgi verici olmasını ve okurken keyifli zaman geçirmenizi temenni ediyoruz.

Saygılarımızla.

AV. OĞUZHAN SEYMEN

1- Domain Hakkında

a] Tanım ve İşlev: Bir web sitesinin internetteki adına ve adresine "domain" denir. Örneğin kurulan bir şirketin tanınması özellikle bu alan adlarıyla sağlanabilmektedir (alanadi.org). İlgili alana da o web sitesinin IP adresi ile bağlanılmaktadır. IP adresinin ezberlenmesi kolay ve mümkün olmayabileceğinden domain isimleri sayesinde web sitelerine daha akılda kalıcı bağlanabilmektedir. Domain'leri insanların parmak izine benzetebilmemiz mümkündür. Nitekim vurgulanmalıdır ki farklı web sitelerinin aynı domain adını kullanması düşünülemez. Böylelikle farklı IP adreslerine sahip domain'ler DNS(alan adı sistem sunuculuğu) aracılığıyla IP adresine dönüştürülerek web sitelerine bağlantı gerçekleştirebilirler.

b] Domain'in tescili: web sitesi tasarımcıların sık kullandığı bir tabir olan alan adı tescili, domain'lerin kiralanmasını çağrıştırmaktadır. Bu kiralama yıllık olarak yapılır ve bu da demektir ki kira kaydının belirli periyodlarla yenilenmesi gerekir. Ki ancak bu yenilenme ile kullanım hakkı kiralayana ait olabilsin. Şayet alan adı tescil edeni olarak kayıt işlemini yenilemez iseniz ; dileyen herkesin, bu

boşalan alan adını kullanabilmesine izin vermiş olursunuz. İşte bakımından farklı bir pencerenin vurgulanması gerekirse web sitesi sahibinin satış ve pazarlama stratejileri oldukça ön planda çıkacak ve marka tanınırlığı artacaktır. Örneğin Outlook, Yahoo, Google ve Hotmail gibi e-mail adreslerinin bulunduğu hesaplar da web arama motoru algoritma sıralamasında ön plana çıkmayı da oldukça etkilenmektedir.

2- Domain sürelerinin uzatılması:

Süresi dolmuş bir alan adı için DNS herhangi bir IP adresini bağlantı kuramayacaktır. Bir alan adının yaşatılabilmesi için belirli basamaklar mevcuttur:

- > kaydedilebilir
 - > Renewed (yenilenmiş)
 - > Expired(süresi dolmuş)
 - > Redemption (kefaret)
 - > Pending drop/deletion(silme bekleniyor)
- isimli basamaklar.

Örneğin bu basamaklardan bir alan adı geçerlilik süresi sona erdikten sonra expired yani süresi dolmuş durumuna geçtiği takdirde, her ne kadar devre dışı kaldıysa da tamamen saf dışı bırakılamaz. Ortalama 40 gün içinde bir yenileme ve gecikme ücreti ödemek suretiyle alan adı, kayıt şirketi tarafından

yeniden yenilenebilmektedir.

Özellikle bilinmelidir ki alan adının süresi dolduğu takdirde yenileme işlemi yapılmaz ise hiçbir farklı domain ya da hosting firmasına bu alan adı devredilemeyecektir.

40 gün içinde yenileme işlemi yapılmadığında redemption period denilen 30 günlük kefareet süreci içerisinde de artık kayıt şirketi alan adındaki tüm verileri temizleyecektir. Temizlenmesi sonrası alan adı internetten tüm ayarlar ve verilerle birlikte tamamen kaldırılması sebebiyle bu alan adını kurtarmak yüksek maliyetleri düşülmesine neden olacağından kefarete düşülmemesi tavsiye olunur.

3- "[sahibinden.com](https://www.sahibinden.com)'daki" erişilememe sorununun nasıl ortaya çıktığı ve nasıl çözüldüğü:

Bilindiği üzere 2024 yılına yeni girilirken ortaya çıkan erişilememe sorununda vasıta ve emlak ilanları ile öne çıkan [sahibinden.com](https://www.sahibinden.com), ilanlara erişilemediği için gündemde üst sırada yerini almıştı.

Erişilememe sorunu birçok teknik yönden ortaya çıkabilirse de forumlarda "meselenin domain süresinin uzatılmamasından kaynaklandığı" şeklinde bir iddia ortaya atılması, akıllara domain'lerin önemini getirmiştir. Ancak gerek Sahibinden şirketi yetkilileri gerekse alan adı sistem yöneticiliği olan Florida'daki Network Solutions LLC şirketi tarafından" alan adının herhangi başka bir kişi ya da firma tarafından satın alınma iddiasının ve alan adının

yenilenmediği şeklindeki iddiaların tamamen gerçek dışı olduğu, sadece "teknik bir aksaklık söz konusu olup alan adı hizmeti alınan firmanın en kısa sürede teknik sorunu gidereceği" açıkça bildirilmişti. İlgili teknik aksaklık birçok araç alım satımı ve gayrimenkul alım satımı yapan firmaların, müşterilerine karşı sunum yapamadığı, işlemlerinde belirli bir süre aksama meydana geldiği görülmüştür. Adeta kamu düzenine tesir edici bir durum ortaya çıkartan [sahibinden.com](https://www.sahibinden.com) erişiminin aksaması karşısında, gerek kurum açıklamaları gerekse ilgili yenilemelerin süresinde yapıldığının aydınlatılması ile ve en son teknik sorunun giderilmesi ile de erişimin sağlanması kullanıcılarını rahatlatmıştır.

KAYNAKÇA:

1. <https://www.milleni.com.tr/blog/internet/domain-nedir>
2. <https://www.milliyet.com.tr/galeri/sahibinden-coktu-mu-3-ocak-2024-sahibinden-erisim-sorunu-nedir-neden-acilmiyor-7058627/2>
3. <https://www.turhost.com/blog/alan-adlarinin-domain-suresi-dolduktan-sonra-ne-olur/>

BITCOIN ETF ONAYI SKANDALI

AV. EDANUR AKINCI KARAŞ

SEC olarak adlandırılan "U.S. Securities and Exchange Commission" yani "Amerika Birleşik Devletleri Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu" resmi X hesabı, 9 Ocak 2024 tarihinde büyük bir skandala sebebiyet verdi. Söz konusu tarihte SEC, Bitcoin ETF (Borsa yatırım fonu) onayının verildiği bilgisini paylaştı.

Bu gönderi, 10 Ocak itibarıyla SEC tarafından onaylanması beklenen Bitcoin ETF'lerinin 1 gün önce açıklandığı izlenimi bırakıyordu. Ancak, SEC Başkanı Gensler'in onay gelmediğini açıklaması üzerine 46.700 doların üzerinde seyreden Bitcoin, 45.760 dolara kadar geriledi. Günümüzde ise 42 bin dolar civarında işlem görmekte.

Yaşanan kaostan ardından SEC'e sosyal medyada tepki yağdı. Gemini kurucuları Winklevoss kardeşler kurumu yatırımcıları zarara uğratmakla suçladı.

Cameron Winklevoss konuyla ilgili yaptığı açıklamada "Bugün SEC en iyi neyi yaptığını gösterdi: Piyasaları manipüle etmek ve ABD'li yatırımcılara zarar vermek" ifadelerini kullandı.

Tyler Winklevoss ise "Bugün SEC yatırımcılara zarar verme yolculuğuna devam etti. SEC'in, SEC'i sorumlu tutma zamanı gelmiştir" açıklamasında bulundu.

Micro Strategy Yönetim Kurulu Başkanı ve ünlü Bitcoin yatırımcısı Michael Saylor ise "Bitcoin SEC tarafından iki kez onaylanan ilk şey olacak" dedi.

Yaşanan bu talihsiz olayın akabinde; SEC'in kurumsal hesabının hacklendiği, Bitcoin fiyatının oynamasına yol açan siber saldırının detayları ortaya çıktı.

SEC, hackerların "SIM swapping attack" yöntemiyle hesaba ilişkilendirilen SEC telefon numarasının kontrolünü ele geçirdiklerini söyledi. **SIM değiştirme, SIM takas dolandırıcılığı** ya da **SIM ele geçirme** olarak adlandırılan bu saldırı, kötü niyetli bir kişinin sosyal mühendislik gibi teknikler yoluyla kurbanın telefon numarasını ele geçmesiyle meydana geliyor. Saldırgan, daha sonra kurbanın hesaplarında giriş yapmak için

kullanabileceği iki faktörlü kimlik doğrulama kodları dahil kurbanaya yönelik arama ve mesajları engellemesine olanak tanıyor.

Bu hacklenme olayı "iki adımlı kimlik doğrulama açık değil miydi?" sorusunu akıllara getiriyor.

SEC skandalında kötü niyetli kişi, X hesabına bağlı telefon numarasının kontrolünü ele geçirdikten sonra hesabın şifresini sıfırlamış. SEC, çok faktörlü kimlik doğrulamanın açık olduğunu söylese de, bu güvenlik özelliği hesaba erişim sorunları nedeniyle Temmuz 2023'te bir çalışanın talebi üzerine X desteği tarafından devre dışı bırakılmış. SEC, 9 Ocak'ta hesabın ele geçirildiğini fark ettikten sonra bu özelliği yeniden etkinleştirmiş. SEC'in kurumsal hesaba bağlı telefon numarası nasıl öğrenildi ve hackerlar operatörün SIM'leri değiştirmesini nasıl sağladı konuları hâlâ araştırılıyor.

SEC, bu konuyla ilgili yaptığı son açıklamada; X hesabına yetkisiz erişimin sonlandırıldığını belirterek açıklamasında şu ifadelerle yer verdi:

"SEC, konuyu araştırmak ve hem yetkisiz erişim hem de ilgili herhangi bir suistimale ilgili uygun sonraki adımları belirlemek için kolluk kuvvetleri ve hükümet genelindeki ortaklarımızla birlikte çalışacaktır."

İlerleyen günlerde, failerin tespiti ve nasıl cezalandırılacaklarına dair gelişmeleri takip ediyor olacağız.

KAYNAKÇA:

1. <https://turk-internet.com/abd-secin-x-hesabi-hacklendi-ve-bitcoin-etfye-onay-verildigi-mesaji-yollandi/>
2. <https://www.donanimhaber.com/bitcoin-etf-onayi-skandali->

[nasil-yasandi-iste-sec-in-aciklamasi--173370](https://www.haberturk.com/son-dakika-kripto-parada-sec-karmasasi-hesabi-hacklendi-3652248-ekonomi?page=3)

3. <https://www.haberturk.com/son-dakika-kripto-parada-sec-karmasasi-hesabi-hacklendi-3652248-ekonomi?page=3>
4. <https://webrazzi.com/2024/01/10/sec-in-x-hesabi-hacklendi-bitcoin-hizlica-yukseldi-ve-ardindan-dustu/>

AV. GÖKÇEN YÜCEL

<https://www.linkedin.com/in/gokcen-yucel-99426a7b/>

Ağustos ayında medyaya yansıyan habere göre İngiltere'de hayatını kaybeden Marina Smith isimli bir kadının cenaze töreninde gelen soruların yapay zeka teknolojisi ile oluşturulan dijital ikizi aracılığıyla yanıtlanması sağlandı. Dijital ikiz ölen kadının hayatta iken alınmış ses ve video kayıtlarının yapay zeka tekniği ile işlenmesi neticesinde ortaya çıkarıldı. Bu kayıtların alınması sırasında kişiye hayatına dair sorular soruldu ve yanıtlanması istendi. Alınan yanıtlar yapay zekanın eğitilmesinde kullanılacak veriler haline getirildi ve yapay zekanın üzerinde çalıştığı Storyfile platformuna yüklendi¹.

Peki bu Storyfile platformu nedir? Ne işe yarar? Storyfile Los Angeles merkezli bir yazılım firması olup interaktif video ürününün patent sahibidir². İnteraktif videonun ne demek olduğunu video teknolojisinin kısa tarihçesi üzerinden açıklamak mümkündür. Video 1.0 döneminde üretilen video kayıtları saklanabilir, servis edildiği zaman yeniden izlenebilir durumdadır. Geleneksel TV programları, VHS video

kayıtları bu kategoride değerlendirilebilir. Nitekim bir program kaydı oluşturulduktan sonra istenilen gün ve saate izleyicilere servis edilmektedir. Video 2.0 döneminde üretilen video kayıtları saklanıp kullanıcılar tarafından istenildiği zaman yeniden izlenebilir. Örneğin Youtube ve benzeri platformlar aracılığıyla kullanıcılar istediği zaman üretilen içeriye erişim sağlayabilecektir. Video 3.0 döneminde ise üretilen video içeriği tamamen interaktif bir muhtevaya sahiptir. Kullanıcı üretilen içeriğe istediği zaman erişmekle birlikte karşısında daha önceden yapay zeka tekniği ile eğitilmiş bir dijital insan görmektedir. Bu dijital insan belirli bir konuda kullanıcı tarafından sorulan soruları yapay zeka tekniği ile yanıtlayabilmektedir³.

Storyfile şirketinin iş dünyasına yönelik tasarlayarak Conversa adını verdiği ürün ile önceden belirlediğiniz sorulara verdiğiniz yanıtlar video olarak kaydedilmektedir. Böylece oluşturulacak yapay zekanın video üzerinden interaktif olarak

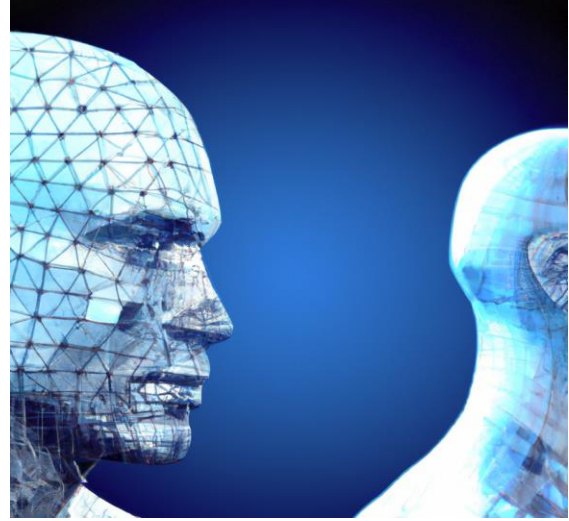
¹ <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/kendi-cenazesinde-konustu-42120184>, E.T. 27.08.2022.

² <https://www.linkedin.com/company/storyfile>, E.T. 27.08.2022.

³ <https://storyfile.com/conversa-technology/>, E.T. 27.08.2022.

yanıtlayacağı sorular ve cevaplar sisteme öğretilmektedir. Bunu yaparken bir sorunun farklı şekillerde nasıl sorulabileceği de sisteme insan uzmanlar tarafından öğretilmektedir. Bu sayede sistem aynı sorunun farklı şekillerde sorulması halinde de aynı soru olduğunu kabul ederek yanıt vermektedir. Kullanıcı tarafından sorulan sorular sesten metine dönüştürülmek suretiyle doğal dil işleme prosesine sokulmaktadır. Sisteme girilen veriler insan uzmanlar tarafından video üzerinden gerçekleşecek diyalogun doğruluğunu arttırmak amacıyla gözden geçirilmektedir. Böylece birçok farklı sektörde kullanıcılardan gelecek soruları interaktif olarak yanıtlayabilecek videolar üretilmektedir. Örneğin bir şirkette çalışanlar şirketlerinin CEO'sunun dijital ikizi ile interaktif video üzerinden görüşebilecek, sorularının cevaplarını bizzat CEO'nun dijital ikizinden öğrenebilecektir. Bu yöntemle interaktif eğitim videoları da hazırlanabilmektedir. Böylece kullanıcılar eğitimle ilgili sordukları sorulara eğitmenin dijital ikizinden interaktif olarak yanıt alabilecektir⁴. Ayrıca şirketin StoryBios adını verdiği videolar ile bir gerçek kişi

işverenlerin kendisine en yüksek ihtimalle sorabileceği soruları interaktif video ile yanıtlayabilmektedir⁵.

Storyfile şirketi ürettikleri interaktif videoların tamamen etik bir yapay zekaya dayandığını taahhüt etmektedir. Zira yapay zeka bu videolarda ilgili kişinin zikretmediği bir cümleye ya da kelimeye yer vermemekte, sadece kullanıcının sorduğu soruları analiz ederek o soruya en yakın soru olduğunu tahmin ettiği soruya cevaben hazırlanan ilgili kişinin daha evvelden çekilmiş kısa videosunu sunmaktadır⁶. Gerçekten de Storyfile'ın web sayfasında sunulan örnek interaktif videolarla iletişim kurduğumuzda bu duruma şahit olmaktadır. Yani aynı soruyu farklı kelimelerle sorduğumuzda

⁴ <https://storyfile.com/wp-content/uploads/2022/04/Conversa-Whitepaper-PRICING.pdf>, E.T. 27.08.2022.

⁵ <https://storyfile.com/how-conversa-works/>, E.T. 28.08.2022.

⁶ <https://storyfile.com/about-storyfile/>, E.T. 28.08.2022.

aynı video içeriği ile karşılaşmaktayız⁷. Bu nedenle Storyfile'ın ürettiği interaktif videoların esasen deepfake'ten farklı olduğunu ifade edebiliriz. Nitekim deepfake'te başka birisine ait ses ve görüntü kullanılarak o kişinin hiç sarf etmediği bir takım sözler o kişi tarafından söylenildiği izlenimi oluşturacak şekilde video içerikler hazırlanabilmektedir⁸. Oysa ki; Storyfile'ın interaktif video içeriklerinde ilgili kişinin bir soruya cevaben verdiği içerikler aynen servis edilmektedir. Bu kapsamda bu interaktif videoların sınırlı bir cevap verme yeteneğinin olduğunu ifade etmek mümkündür. Nitekim bu videolarda cevaplanabilecek sorular ve cevapları önceden belirlenmiş durumdadır.

⁷ Şirketin web sayfasında demo olarak yayımlanan aktör William Shatner'ın interaktif videosu ile konuştuğunuzda bu durumu deneyimleyebilmektesiniz. Bkz: <https://life.storyfile.com/>, E.T. 28.08.2022.

Diğer taraftan, doğal dil işleme ve sentezleme alanında kullanılan GPT-3 ile önceden belirlenmiş kalıpların ötesinde interaktif videolar oluşturulabilmektedir. Nitekim 08.04.2021 tarihinde ilk diyalogunu gerçekleştiren Lifearchitect şirket tarafından geliştirilmiş GPT-3 destekli LETA isimli yapay zeka ürünü interaktif video aracılığıyla geliştiricisi ile hayata dair ve bilimsel sohbetlere girebilmekte sorulan soruları mantıklı bir şekilde detaylı olarak cevaplayabilmektedir⁹.

GPT-3 teknolojisi derin öğrenme modeline dayanmakta olup bu teknolojiye yapay zekanın kurduğu cümleleri bir insanın cümlelerinden ayırt etmek oldukça zordur. Ayrıca GPT-3'yi eğitmek için kullanılan verinin %60'ı 2011 yılından bu yana kamuya açık web sayfalarında yayımlanan bilgilerin arşivlendiği Common Crawl'dan temin edilmektedir¹⁰. Bu demek oluyor ki; GPT-3 destekli yapay zeka ürünlerinin kurduğu cümleler sentezlenirken ağırlıklı olarak 2011 yılından bu yana yayımlanmış web sayfalarının içeriklerinden yararlanılmaktadır. Bu nedenle anılan web sayfalarının

⁸

<https://www.businessinsider.com/guides/tech/what-is-deepfake>, E.T. 28.08.2022.

⁹ <https://lifearchitect.ai/leta/>, E.T. 28.08.2022.

¹⁰ <https://en.wikipedia.org/wiki/GPT-3>, E.T. 28.08.2022.

içeriklerinde yer alan cümleler ne derece insanlık yararına ifadeler içeriyorsa GPT-3 tarafından kurulan cümlelerin de buna paralel olarak insanlık yararına ifadeler içereceğini ifade etmek mümkündür. Bu kapsamda GPT-3 tarafından üretilen cümlelerin insanlık yararına ifadeler içereceğini garanti etmek GPT-3'nin teknolojik altyapısı gereği mümkün görünmemektedir. Tam da bu yüzden GPT-3 teknolojisinin kontrollü bir şekilde kullanımı kritik öneme sahiptir.

Bu noktada ifade etmek gerekir ki; GPT-3 teknolojisi ile Storyfile'ın interaktif videolarından farklı olarak yapay zeka ile kalıpların ötesinde bir interaktif video görüşmesi yapmak mümkün olmasına karşın bu görüşmede GPT-3 tarafından kurulacak cümlelerin insan onuruna veya insanlık yararına uygun düşüp düşmeyeceğini bu teknolojiyi geliştirenler dahi kestirememektedir. Bir gerçek kişiye ait dijital ikize interaktif video içerisinde GPT-3 tarafından kurulacak cümleleri söyletmek belki de bu gerçek kişinin düşünceleri ile bağdaşmayacak bir içeriğin ortaya çıkmasına sebep olabilecektir. Zira GPT-3 web sayfalarından aldığı eğitim verisine uygun cümleler kuracak

olmasına karşın bu gerçek kişinin konuya ilişkin düşüncesi GPT-3 tarafından kurulan cümlelere taban tabana zıt olabilecektir.

Bu durumda "Bir gerçek kişinin kalıplardan bağımsız olarak bu gerçek kişinin düşünceleri doğrultusunda konuşabilecek yapay zekalı bir dijital ikizi üretilebilir mi?" sorusuna nasıl cevap verebileceğimizi tartışmak icap edecektir. Bu konuda GPT-3'nin kullandığı derin öğrenme metodu ile bir gerçek kişinin yaşamı boyunca kendisine sorulan sorular ve bu sorulara verdiği cevaplar kayıt altına alınarak bu sorular ve cevaplarla eğitilmiş kişiye özel bir yapay zeka modelinin ortaya çıkartılabileceği kanaatindeyim. Bu model esasen GPT-3'nin bir gerçek kişiye indirgenmiş versiyonu olarak da kabul edilebilir. Zira GPT-3'nin eğitim verisinin %60'ını oluşturan Comman Crawl'dan öğrendiği veri yapay zeka modelinin eğitilmesinde kullanılan kelime kökü olarak özetlenebilecek token üzerinden 410 milyar token¹¹ iken İngilizce konuşan bir gerçek kişi hayatı boyunca yaklaşık 860 milyon kelime sarf etmekte¹² ve en az 511 milyon kelime

¹¹ <https://en.wikipedia.org/wiki/GPT-3>, E.T. 28.08.2022.

¹² <https://proedit.com/how-many-words-do-we-speak-in-a->

[lifetime/#:~:text=860%2C341%2C500%20words%20spoken%20in%20a%20lifetime&text=Here%20goes%3A,OED\)%20more%20than%2014.5%20times.,](https://proedit.com/how-many-words-do-we-speak-in-a-lifetime/#:~:text=860%2C341%2C500%20words%20spoken%20in%20a%20lifetime&text=Here%20goes%3A,OED)%20more%20than%2014.5%20times.,) E.T. 28.08.2022.

işitmektedir¹³. 410 milyar token ise yaklaşık 300 milyar İngilizce kelimeye tekabül etmektedir¹⁴. Bu durumda sadece Comman Crowl'dan 300 milyar kelime öğrenen GPT-3 karşısında bir gerçek kişinin hayatı boyunca işittiği ve konuştuğu yaklaşık 1.3 milyar kelimeden öğrenen gerçek kişi tabanlı bir yapay zeka modelinin çok daha dar bir eğitim veri setine sahip olduğu söylenebilir. Ancak bu modelin gerçek kişinin fikir ve düşüncelerini ifade etme olasılığı GPT-3'den çok daha yüksek olacaktır. Nitekim model sadece ilgili gerçek kişinin işittiği ve konuştuğu kelimelerle eğitileceğinden modele yöneltilen sorulara ilgili gerçek kişinin bakış açısıyla cevaplar verilmesi muhtemel görünmektedir.

Öte yandan, hayatın olağan akışında hiçbir gerçek kişinin tüm yaşamı boyunca işittiği cümlelerin ve bu cümlelere karşılık sarf ettiği cevapların kayıt altına alınması mümkün görünmemektedir. Nitekim ilgili gerçek kişi kendi rızasıyla bu verilerin

kaydedilmesini onaylasa dahi hukuken geçerli bir rızadan bahsedebilmek için bu kişinin fiil ehliyetine sahip olması gerecektir¹⁵. Fiil ehliyetine sahip olacak yaşa geldikten sonra da kendisine ait sesin veya sözlerin kayıt altına alınması hukuken geçerli aydınlatılmış rıza ile mümkün iken kendisiyle konuşan kişilerin ses kayıtlarının alınması için ise bu kişilerin hukuken geçerli aydınlatılmış rızaları gerekecektir. Ayrıca ilgili kişi ile konuşan diğer kişilere ait herhangi bir ses kaydı alınmaksızın onlara ait sesler kullanılacak NLP teknolojisi ile birer metin dosyasına dönüştürülse dahi bu kişilerin rızası gerekecektir. Zira ses bir kişisel veri olup sesin metin haline dönüştürülmesi de bir kişisel veri işleme faaliyetidir¹⁶. Gerçekten de temel haklar ve özgürlüklere ağır bir müdahale niteliğindeki bir gerçek kişiye ait kişisel veri olan sesin yaşam boyu işlenmesinin kabulü hukuken mümkün görünmemektedir. Nitekim bu makaleye konu edilen kendi cenaze töreninde dijital ikizi sayesinde konuşan

¹³ Araştırmalara göre ortalama bir insan günde 20.000 ila 30.000 kelime işitmektedir. Şu durumda yetmiş yıl yaşayan bir kişi hayatı boyunca en az 511 milyon kelime işitmektedir. Bkz: <https://charleyswords.com/active-listening-skills/#:~:text=Research%20suggests%20that%20the%20average,of%20a%2024%2Dhour%20period.,> E.T. 28.08.2022.

¹⁴ Linkte yer alan videodaki eğitimde yapay zeka modeli tarafından eğitimde kullanılan 2048 token'ın yaklaşık 1500 kelimeye tekabül ettiği ifade edilmektedir. Bkz:

<https://www.youtube.com/watch?v=Y0MMK8GCCrQ>, E.T. 28.08.2022.

¹⁵ Bkz: Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması-Ürün ve Hizmet Geliştirenler Tarafından Dikkate Edilmesi Gerekenler Rehberi, <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMS/Files/db0b3f30-c636-4fcb-930a-bf8f2e524de8.pdf>, E.T. 28.08.2022.

¹⁶ 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun (KVKK) "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde kişisel verilerin yeniden düzenlenmesi bir işleme faaliyeti olarak kabul edilmiştir.

Marina Smith **sadece iki ay boyunca günde birkaç saatini** hayatını kameraya anlatmakla geçirmiştir¹⁷. Bu kapsamda kuvvetle muhtemel eldeki veri seti Marina Smith'in dijital ikizinin kalıpların ötesinde bağımsız bir şekilde konuşturacak bir yapay zeka modelinin eğitilmesi için yeterli seviyede değildir. Bu yüzden Marina Smith'in dijital ikizi tamamen önceden belirlenmiş sorulara Marina Smith'in önceden verdiği cevapları bu sorular veya bu sorulara anlam olarak yakın sorular kendisine yöneltildiğinde soruya karşılık gelen cevapları video üzerinden izleyicilere aktarmıştır. Sonuç olarak bir gerçek kişiye ait dijital ikizin gerçek kişinin düşünceleri doğrultusunda kalıplardan bağımsız olarak konuşabilmesi için bugünkü yapay zekanın temelini oluşturan derin öğrenme metodu çok fazla kişisel veriye ihtiyaç duymaktadır. Bu kadar kişisel verinin işlenmesi ilgili kişinin kendisinin göstereceği rızanın ötesinde onun diyalog kurduğu diğer tüm kişilerin de aydınlatılmış rızalarını gerektireceğinden hukuken mümkün görünmemektedir.

Bununla birlikte, Metaverse hukuku üzerine kaleme aldığımız makalede gerçek kişi tabanlı elektronik kişi

kavramından bahsetmiştik. Mezkur makalede bu kişilik türü gerçek bir kişinin metaverse evrenindeki avatarına ait yaşamının gerçek kişinin açık rızası ile kayıt altına alınması sonucu elde edilen verilerin yapay zeka tekniği ile işlenmek suretiyle ortaya çıkartılan bir elektronik kişilik türü olarak tasvir edilmektedir. Nitekim bu sayede gerçek kişinin vefatından sonra dahi gerçek kişi tabanlı elektronik kişilerin metaverse evreninde gerçek kişinin yaşamına uygun bir şekilde hayatına devam edebileceği bu makalede ifade edilen hususlar arasındadır¹⁸. Geldiğimiz noktada sadece belirli birtakım sorulara yanıt verebilen Marina Smith'e ait dijital ikiz örneğinin çok ötesinde gerçek bir kişiye ait sanal bir evrendeki yaşamın kayıt altına alınması suretiyle gerçek kişinin yaşamına uygun olarak hayatını devam ettiren bir dijital ikizin başka bir deyişle avatarın elektronik bir kişiliğe sahip olmasının mümkün olduğu kanaatindeyim. Zira bu dijital ikiz ilgili gerçek kişinin metaverse evreninde yaptığı geçmiş konuşmalara göre konuşmanın yanı sıra onun evren içerisindeki davranışlarını da taklit edebilecek bir yapay zeka teknolojisine dayanacaktır. Bunun için en önemli şartların başında bu yapay zekanın ilgili

¹⁷ <https://www.savunmatr.com/teknoloji/yapay-zeka-ile-kendi-cenazesine-katildi-h18359.html>, E.T. 28.08.2022.

¹⁸ https://gokcenyucel.files.wordpress.com/2022/02/metaverse-hukuku_v01.pdf, E.T. 28.08.2022.

gerçek kişiye ait büyük miktarda kişisel veri ile eğitilebilmesi gelmektedir.

Metaverse evreninde iş ve sosyal yaşama dönük olarak toplantı, konser ve benzeri birçok etkinlik düzenlenebilmekte olup bu etkinliklere dijital ikizleri ile katılan gerçek kişilerin diğer gerçek kişilerin dijital ikizleriyle yaptığı konuşmaların belirli şartlarda kayıt altına alınabileceği kanaatindeyim. Şöyle ki; metaverse evrenine girecek her kullanıcıya bir aydınlatma metni üzerinden bu evren içerisinde hangi durumlarda hangi kişisel verilerinin işleneceği açıkça bildirilmek suretiyle bu kullanıcıların açık rızası alınabilecektir. Ancak burada önemli olan husus verilecek olan açık rızanın metaverse evrenine girmek için bir ön koşul teşkil etmemesidir. Nitekim ülkemizde KVKK'nın yürütmesinden sorumlu olan idari otoritenin aldığı kararda da bir hizmetin belirli bir takım kişisel verilerin işlenmesi ön şartına bağlanamayacağı ifade edilmektedir¹⁹. Bu durumda sadece yeterli aydınlatma sonucu açık rıza vermiş olan gerçek kişi kullanıcıların bu evrende yapmış olduğu konuşmalar metin haline getirilmek suretiyle yapay zeka tarafından işlenebilecektir.

Böylece sadece bu hususta açık rıza veren kullanıcıların kendi aralarında yaptığı konuşmalar kayıt altına alınmak suretiyle her bir kullanıcının diğer kullanıcılarla karşılıklı yaptığı konuşmalar işlenerek bu kullanıcılara özel yapay zeka modelleri eğitilebilecektir. Kişiye özel bu yapay zeka modelleri de belirli bir eğitim seviyesinden sonra diğer kullanıcılarla etkileşime girecek seviyeye ulaşabilecektir. İşte tam da bu noktada gerçek kişi tabanlı elektronik kişiliğin oluştuğunu ifade etmek mümkün hale gelecektir. Bu kullanıcı gerçek dünyada hayatını kaybetse dahi onun dijital ikizi kişiye özel yapay zeka modeli sayesinde metaverse içerisinde diğer kullanıcılarla etkileşim kurmaya devam edebilecektir.

İnsanlık tarihi boyunca ölümsüzlük arayışı içerisinde olmuştur²⁰. Öyle ki günümüzde de bu arayış devam etmektedir. Bu makaleye konu ettiğimiz Marina Smith'in kendi cenaze töreninde konuşma hikayesi de esasen bir ölümsüzlük arayışının göstergesidir. Zira Marina Smith'in ölümünden sonra yapay zeka teknolojisi kullanılarak onun dijital ikizi ile konuşma yapılması insanın ölümünden sonra da bu dünyada bir şekilde var olmaya devam etme

¹⁹ <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizinin-Hizmet-Sartina-Baglanmasi>, E.T. 28.08.2022.

²⁰ (8) İnsan 4.0: Ölümsüz İnsan.. | Sait Yılmaz - Academia.edu, E.T. 28.08.2022.

arzusunun dışı yansımasıdır. Öyle ise ölümünden sonra geride kalan diğer insanlarla etkileşim kurmak isteyen birçok kişinin metaverseteki yaşamının kayıt altına alınmasına rıza vermesi muhtemel görünmektedir. Böylece insanlık gerçek dünyada sahip olamadığı ölümsüzlüğü kendi yarattığı sanal bir dünyada dijital ikizine verecektir. Nitekim bu şekilde insan hayatta olmasa bile fikirleri ve düşünceleriyle yaşama imkanına kavuşacaktır. Kim bilir? Belki de on yıllar sonra insanlar bu sanal evrenlerde büyük dedelerinin dijital ikizleriyle sohbet edip onlardan fikir alabilecektir.

KAYNAKÇA:

1. <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/ken-di-cenazesinde-konustu-42120184>, (27.08.2022).
2. <https://www.linkedin.com/company/storyfile>, (27.08.2022).
3. <https://storyfile.com/conversa-technology/>, (27.08.2022).
4. <https://storyfile.com/wp-content/uploads/2022/04/Conversa-Whitepaper-PRICING.pdf>, (27.08.2022).
5. <https://storyfile.com/how-conversa-works/>, (28.08.2022).
6. <https://storyfile.com/about-storyfile/>, (28.08.2022).
7. <https://life.storyfile.com/>, (28.08.2022).
8. <https://www.businessinsider.com/guides/tech/what-is-deepfake>, (28.08.2022).
9. <https://lifearchitected.ai/leta/>, (28.08.2022).
10. <https://en.wikipedia.org/wiki/GPT-3>, (28.08.2022).
11. [https://proedit.com/how-many-words-do-we-speak-in-a-lifetime/#:~:text=860%2C341%2C500%20words%20spoken%20in%20a%20lifetime&text=Here%20goes%3A,OED\)%20more%20than%2014.5%20times](https://proedit.com/how-many-words-do-we-speak-in-a-lifetime/#:~:text=860%2C341%2C500%20words%20spoken%20in%20a%20lifetime&text=Here%20goes%3A,OED)%20more%20than%2014.5%20times), (28.08.2022).
12. <https://charleyswords.com/active-listening-skills/#:~:text=Research%20suggests%20that%20the%20average,of%20a%2024%2Dhour%20period>, (28.08.2022).
13. <https://www.youtube.com/watch?v=Y0MMK8GCCrQ>, (28.08.2022).
14. <https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/db0b3f30-c636-4fcb-930a-bf8f2e524de8.pdf>, (28.08.2022).
15. <https://www.savunmatr.com/teknoloji/yapay-zeka-ile-kendi-cenazesine-katildi-h18359.html>, (28.08.2022).
16. https://gokcenyucel.files.wordpress.com/2022/02/metaverse-hukuku_v01.pdf, (28.08.2022).
17. <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/5412/Acik-Rizinin-Hizmet-Sartina-Baglanmasi>, (28.08.2022).
18. (8) İnsan 4.0: Ölümsüz İnsan.. | Sait Yılmaz - Academia.edu, (28.08.2022).

DİJİTAL DÜNYADA MAHREMİYET: UNUTULMA HAKKI İNCELEMESİ

AV. RAMAZAN ALTINIŞIK

A. Giriş

Yaşadığımız bu çağda internet ortamı, bireylerin yeni bir yaşam alanı haline geldiğinden, bu ortamda bireyin maddi ve manevi bütünlüğünün de hukuk düzeni tarafından korunması gereksinimi oluşmuştur.

Öyle ki 2010 Anayasa değişikliği ile getirilen Anayasa'nın 20. Maddesinin 3. Fıkrası "kişisel veri" kavramına değinmiş olup herkesin internet ortamında yer alan kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkına sahip olduğunu dile getirmiştir.

Söz konusu Anayasa Hükmüne dayanak olarak 6698 sayılı Kişisel verilerin Korunması Kanunu ihdas edilmiştir.

Şüphesiz ki internet ortamında bireyle ilişkilendirilebilecek her türlü verinin kişisel veri olduğunu ve bu veriler üzerinde bireylerin pozitif hukuk düzenince korunan bir takım haklarının olduğunu söyleyebiliriz.

Bu hakların başlıcaları arasında 'Unutulma Hakkı (right to be forgotten)' gündeme gelmektedir.

Bu yazımızda sizlere Unutulma hakkının tanımı, yasal dayanağı, kapsamı ve gündeme gelen konuları dile getireceğiz.

1- Unutulma Hakkı Nedir?

Kısa tanımıyla Unutulma hakkı: Üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan, geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin

silinmesini ve yayılmasının önlemesini isteme hakkı olarak ifade edilebilir...

Burada kişi, internet ortamındaki arama motorlarında kendisiyle ilişkilendirilebilecek ve toplum karşısında manevi bütünlüğünü zedeleyebilecek verilerin listelenmemesini talep etmektedir.

Unutulma hakkını diğer kişilik haklarından ayıran temel nokta; unutulma hakkının yöneltildiği içeriğin(verinin) internet ortamında listelenmesinin meşru nedenlere dayanmasıdır.

Öyle ki Unutulma hakkı ile geçmişinde kendi iradesi ile veya üçüncü kişinin neden olduğu bir olay nedeni ile kişinin geleceğinin olumsuz bir şekilde etkilenmesinin engellenmesi sağlanmaktadır.

Unutulma Hakkının Yasal Dayanağı

Bireyin internet ortamında manevi bütünlüğünün korunabilmesi açısından önemli bir hak olan "unutulma hakkı", esasında pozitif hukuk çerçevesinde düzenlenmiş bir hak değildir.

Unutulma hakkının ilk kez gündeme geldiği olay 2014 yılında Avrupa Adalet divanına taşınan Costeja González v. Google Inc, Google İspanya kararıdır

Karara konu olayda başvuru Google arama motoruna ismini yazdığı anda kamu borçlarını ödeyebilmek için gayrimenkulü satışa çıkardığına ilişkin haberin listelenmemesini İspanya veri otoritesinden talep etmiştir.

İspanya Veri Otoritesi'nin başvuruyu reddetmesi üzerine söz konusu olay Avrupa Birliği Adalet Divanı'na taşınmıştır.

ABAD, değerlendirmelerini Avrupa Birliği'nin 95/46 EC sayılı Direktifi kapsamında yaptığı incelemelere dayandırmıştır.

Arama motorlarını yaptığı veri işleme faaliyetleri neticesinde veri sorumlusu olarak kabul eden ABAD, Google Inc.'i üye ülkelerden birinde yerleşik olmasa dahi, üye ülke sınırları içerisinde açmış olduğu bir şirket olan Google İspanya aracılığıyla veri işleme faaliyetlerini gerçekleştirdiği için 95/46 EC sayılı Direktif kapsamında kabul etmiştir.

95/46 EC sayılı Direktif'in "Veri Kalitesine İlişkin Prensipler" başlıklı 6. maddesi kapsamında Google İspanya ve Google Inc. veri sorumlusu sıfatından hareketle kişisel verilerin hukuka ve dürüstlük kuralına uygun bir şekilde işlenmesi, belirli-açık ve meşru amaçlarla elde edilmesi ve elde edilmiş amacı dışında işlenmemesi, elde edilme ve/veya işleme amaçları ile

ilgili tutulması, söz konusu amaçların gerektirdiğinden daha uzun süre saklanmaması, doğru ve gerektiğinde güncel bulundurulması konularında sorumluluk sahibidir.

Buna ek olarak veri sorumlusunun veya veriye erişen üçüncü kişilerin meşru menfaatinin söz konusu olduğu durumlarda veri sahibinin temel hak ve özgürlüklerinin de değerlendirmeye alınması ve adil bir dengeyi oluşturulması gerekecektir. Bu kapsamda kişisel verilerin *eksik, geçersiz, ilgisiz* ve *amacı aşan* şekilde tutulmaları; tarihi, istatistiksel veya bilimsel amaçlar bakımından gerekmediği müddetçe öngörülen süreleri aşacak şekilde saklanmaları söz konusu ise, veriler ve arama sonuçlarında yer alan bağlantıların kamu yararı gibi özel bir durumun olmadığı hallerde silinmesi gerekeceği değerlendirilmesi yapılmıştır.

95/46 EC sayılı Direktif kapsamında yapılan incelemeler temel alındığında, ABAD, kişilerin belirtilen koşullar kapsamında kişisel verilerini içeren bağlantıların arama sonuçlarından çıkarılmasını arama motorlarından talep etme hakkına sahip olduğuna karar vermiştir.

İç hukukumuzda ise unutulma hakkı esasında Anayasa m.5,17 ve 20 hükümleri uyarınca devletin, bireyin manevi bütünlüğünü koruma yükümlülüğü altında olduğu kapsamında değerlendirmektedir.

Konu hakkında Yargıtay kararları da bu doğrultadır.

Anayasa Mahkemesi'nin 3 mart 2016 tarihli ve 2013/5653 sayılı bireysel başvuru kararı şu şekildedir:

'Unutulma hakkı, kişilerin manevi varlıklarının geliştirilmesine bir fırsat verilmesi açısından devletin pozitif yükümlülüğünün bir sonucudur'.

Aşağıdaki Yargıtay kararını incelemek gerekirse:

Unutulma hakkı, Anayasa'mızda veya Kanunlarda açıkça düzenlenmiş bir hak değildir. Bununla birlikte Anayasa'nın "Devletin temel amaç ve ödevleri" başlığı altında düzenlenen 5. maddesinde "insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak" ifadesi ile devlete pozitif bir yükümlülük yüklenmiştir.

Bu yükümlülük bağlamında Anayasa'nın 17. maddesinde düzenlenen kişinin manevi bütünlüğü kapsamında değerlendirilen şeref ve itibarının korunması hakkı ve Anayasa'nın 20. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı ile birlikte düşünüldüğünde, devletin; bireye -geçmişte yaşadıklarının başkaları tarafından öğrenilmesinin engellenerek "yeni bir sayfa açma" olanağı vermesi- yönünde bir sorumluluğu olduğu açıktır.

Özellikle kişisel verilerin korunması hakkı kapsamında kişisel verilerin silinmesini talep edebilme hakkı, kişilerin geçmişlerinde yaşadıkları olumsuzlukların unutulmasına imkân tanımayı kapsamaktadır. Dolayısıyla Anayasa'da açıkça düzenlenmeyen unutulma hakkı, İnternet vasıtasıyla ulaşılması kolay olan ve dijital hafızada bulunan haberlere erişiminin engellenmesi için Anayasa'nın 5., 17. ve 20. maddelerinin doğal bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer taraftan unutulma hakkının kabul edilmemesi, İnternet vasıtasıyla kolayca ulaşılabilir ve uzun süre muhafaza edilebilir kişisel veriler nedeniyle başkaları tarafından kişiler hakkında ön yargı oluşturabilmesine yol açması nedeniyle, kişinin manevi varlığının geliştirilmesi için gerekli olan onurlu bir

yaşam sürdürmesine ve manevi bağımsızlığına müdahaleyi sürekli kılacaktır. (YARGITAY 19. Ceza Dairesi 2020/6232 E. , 2021/2772 K.)

Söz konusu kararda "Unutulma hakkının" herhangi bir kanunda açıkça düzenlenmediğini, söz konusu hakkın dayanağının, Anayasa'nın 5. Maddesi uyarınca bireylerin maddi ve manevi varlığının gelişmesi için Devletin pozitif yükümlülüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini, Anayasa'nın 17. Ve 20. Maddeleri uyarınca "bireyin dijital ortamda yeni bir sayfa açmasını sağlama" yükümlülüğü olduğunu dile getirmektedir.

Hakkın Kapsamı ve Kullanılması

- Öncelikle belirtilmelidir ki unutulma hakkı, dijital alanda kaydedilen ve arama motorları tarafından listelenen kişisel verilerin listelenmemesini kapsamaktadır.
- Unutulma hakkı, yalnızca kişisel verinin sahibi tarafından kullanılabilen bir hak olup bir üçüncü kişi tarafından kullanılması mümkün değildir.
- Bu kapsamda bu hakkın yasal mirasçılar tarafından kullanılması tartışmalıdır.

Burada değerlendirilmesi gereken nokta unutulma hakkı ile diğer haklar arasındaki dengenin kurulmasına yöneliktir zira unutulma hakkının yöneltildiği kişisel verinin bir açıdan kamuyu aydınlatma işlevi de olduğundan burada basın özgürlüğü ve haber alma hakkı kavramları da gündeme gelmektedir.

Haklar çatışmasının bulunduğu durumlarda esas olan, kişi mahremiyetinin arama motorlarının

ekonomik menfaati ve üçüncü kişilerin arama motoru vasıtasıyla bilgiye ulaşma hakkından üstün tutulmasıdır.

Ancak işlenen verinin doğası, hassasiyeti ve kamunun veriye erişimde menfaati bulunması durumunda yapılan değerlendirmeden farklı sonuçlar çıkması mümkündür. Kamunun veriye erişmesinde üstün menfaati olduğu kanaatine varılan durumlar bakımından listeden kaldırma işleminin uygulanması söz konusu olmamaktadır.

Burada özellikle kamuya mal olmuş kişilerin icra ettikleri görev nedeniyle sahip oldukları veriler üzerinde Unutulma hakkının kullanılmasının mümkün olmadığını dile getirebiliriz.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta; Unutulma hakkının kişisel veri teşkil eden içeriğin ortadan kaldırılmasına yönelik talep hakkı olmayıp **söz konusu içeriğin arama motorlarında listelenmemesine yönelik talep hakkı** olduğuna yöneliktir.

B- Unutulma Hakkına Yöneltilen Eleştiriler ve Sonuç

Unutulma hakkına yöneltilen başlıca eleştirilerden biri, söz konusu hakkın kapsamının geniş olduğunu, hakkın kapsamının daraltılması gerektiğine yönelik bir eleştiridir.

Unutulma hakkına yöneltilen en kritik eleştiri ise taleplerin arama motorlarına yönelik yapıyor oluşudur.

Taleplerin Google arama motoruna yapıyor olması Google'ın kendisine yapılan başvurulara yönelik alacağı tutuma yöneliktir.

Zira burada söz konusu kuruluş bir yargı organı olmamakla birlikte ifade ve

basın özgürlüğünü sınırlayacak kararı almaya yetkili bir merciidir.

GDPR kapsamındaki düzenlemelerin ihlal edilmesi halinde verilecek olan para cezaları ve söz konusu kuruluşun doğal olarak ekonomik menfaatlerini öncelikle düşünmesi gerektiği hesaba katıldığında söz konusu taleplerin ne kadar objektif değerlendirileceği sıklıkla eleştiri olmaktadır.

Bu noktada kanaatimizce unutulma hakkı salt bulunduğu noktadan değerlendirilmemeli, farklı sektör trendlerinin dinamikleri ile birlikte değerlendirilmelidir.

KRİPTO VARLIK YASA TASARISI'NA DAİR DEĞERLENDİRME

Av. HİLAL KARAKAŞ EKER

Başlığı kısa tutmak adına Kripto Varlık Yasa Tasarısı olarak belirtmiş olsam da, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda Kripto Varlıkların Ve Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Düzenlenmesine Dair Değişiklik Taslağının içeriği hakkında kısa bir bilgilendirme yapmak istiyorum. Uzun zamandır gündemimizde olan, sektörün merakla beklediği Kripto varlıklara ilişkin yasal düzenleme konusunda neredeyse sona gelindi. Yeni bir teknoloji ile ilgili yasal ihtiyaç gündeme geldiğinde konuyla alakalı ya tamamen bağımsız yeni bir kanun düzenlemesi yapılması beklenir, ya da mevcut yasalarda değişiklik yaparak bu konunun düzenlenmesi beklenir. Blockchain teknolojisi kripto varlıklar konusunda şu an için tamamen bağımsız bir kanun oluşturulması uzun zamandır tartışılan fakat konunun kapsamının çok geniş olması, hızla değişime ve genişlemeye uğraması sebebiyle, bağımsız bir kanunun yapılması konusunda zorluklar olacağı değerlendirilmiş ve Sermaye Piyasası Kanunu'nda değişiklik yapılmak suretiyle yasal bir düzenleme yoluna gidilmiştir.

Taslağı incelediğimizde öncelikle tanımlar kısmında Kripto varlık tanımının kapsamının genişletildiği görülmektedir. Kripto varlık kavramı, öncesinde Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik'te

“dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıkları ifade eder.” şeklinde tanımlanmıştı. Taslak metinde ise *“Dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup saklanabilen, dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan ve değer veya hak ifade edebilen gayri maddi varlıklar”* olarak tanımlanmıştır. İtibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet ve sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilemeyeceği ifadesinin kaldırıldığı görülmektedir.

Taslak metinde tanımlar açısından önemli olan diğer kısımda Kripto varlık alım satım platformu, kripto varlık saklama hizmeti ve kripto varlık hizmet sağlayıcı tanımlarıdır. Bu tanımlarla birlikte platformların ve hizmet sağlayıcıların Sermaye Piyasası Kurulu denetimine tabi olacağı anlaşılmaktadır.

Taslak metinde kripto varlıkların türüne göre denetleyici ve düzenleyici otoritelerin yetkilendirildiği görülmektedir. SPK, sermaye piyasası araçlarına özgü hakları sağlayan kripto varlıklara ilişkin düzenleyici işlemler tesis etmeye, özel ve genel nitelikli kararlar almaya, tedbir ve yaptırımlar uygulamaya yetkilidir. Ödeme hizmetleri ve elektronik para mevzuatı kapsamında elektronik para olarak kabul edilen kripto varlıklar için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, sunulan bir ürün veya hizmete erişilmesini amaçlayan veya bunları temsil eden

kripto varlıklara ilişkin de Ticaret Bakanlığı, düzenleyici işlemler tesis etmek, özel ve genel nitelikte kararlar almak ve tedbir ve yaptırım uygulamak konusunda yetkilidir.

Kripto varlık alım satım platformlarının kurulabilmesi ve faaliyete başlaması için Kuruldan izin alınmasının zorunlu olduğu taslakta düzenlenmiştir. Bu platformlar tıpkı bir yatırım kuruluşu gibi lisanslanacaktır. Kripto varlıklarla ilgili hizmetlerin lisanssız olarak sağlanması idari ve adli para cezaları yaptırımı kapsamına alınmıştır.

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, kripto varlık teslim yükümlülüklerini yerine getirememelerinden kaynaklanan yasa dışı faaliyetlerden ve potansiyel kayıplardan sorumlu tutulmaktadır. Bu, siber saldırılar, teknik arızalar, operasyonel hatalar veya hizmet sağlayıcı üyelerinin suistimallerinden kaynaklanan kayıpları içerir.

Taslak metne göre; kripto varlık hizmet sağlayıcıları Sermaye Piyasası Kanunu'nda belirtilen özel hükümlere tabidir. Açıkça belirtilmedikçe, kanunun diğer hükümlerinden muaf değildirler. Kanun, kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile ilgili hususları düzenlemeyi ve açıklığa kavuşturmayı amaçlamakta olup, özel hüküm bulunmayan hallerde kanunun 128. maddesi uygulanabilecektir.

Tasarının yasalaşması ve yasanın yürürlüğe girmesinden kısa bir süre sonra SPK'nın, kripto varlıkların ayrıntılı sınıflandırılması ve bunların piyasaya sürülmesi için gereken şartlara ilişkin ikincil düzenlemelerle detayları ortaya koyması beklenmektedir.

DAO'NUN SANATA BAKIŞI: DAO VE NFT İLİŞKİSİ

AV. ELİF ŞUARA GÜNGÖR

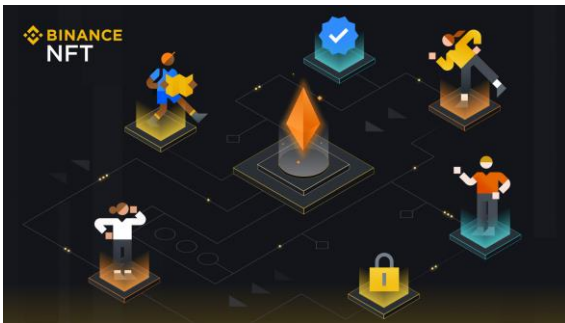
DAO'lar, topluluk tarafından yönetilen ve merkezi bir otoriteye sahip olmayan oluşumlardır.

Bu merkeziyetsiz organizasyonlar; **kurum içi temel kuralların koda işlenerek**, bu kuralların normal şartlarda işlenmesini sağlamaktadır. Bununla beraber işlem kontrolü ile oluşan ekstra maliyet ve insan gücünü ortadan kaldırmayı hedeflemektedir.

Blockchain teknolojisinin ilerlemesiyle beraber adeta demokratikleşmiş bir yapının çıktısı haline DAO'lar yaratıcılık odağını NFT'ler üstünde yoğunlaştırmıştır.

DAO sisteminde, birden fazla kişinin bir NFT'nin hisselerine sahip olması mümkündür. Bu da daha düşük bütçeye sahip NFT yatırımcılarına pahalı projelerde yer alma imkanı sağlamaktadır.

Çılgın ve popüler NFT sanat eserinin arkasında duyarlı, çalışkan ve üretici DAO üyelerinin bulunabileceğini söylemek hiç de yanlış olmayacaktır. Elbette şu hususun altını çizmek de fayda var: NFT üreticilerine özel bir topluluk oluşturma imkanı sayesinde DAO bu eseri sahiplenebilecektir.

DAO'LARIN NFT'LER ÜZERİNDEKİ HAKİMİYETİ

DAO üyelerinin oy kullanma hakkı tokenlardan ileri gelmektedir. Dao tokenlar, DAO oluşumundaki kripto para ve NFT olmak üzere sıralanabilir. Bu noktada üyelerin NFT projelerindeki hakimiyeti, o NFT üzerindeki üretici emekle doğru orantılıdır.

Bu durumla bağlantı olarak şunları söylemek mümkündür: Birden fazla NFT üretmiş kişinin oy hakkının, DAO sisteminde daha büyük çoğunluğa sahiptir. Dolayısıyla doğal tabiatı gereği DAO'ların hiyerarşik olmayan, demokratik yapısına NFT'ler hizmetkarlık edecektir.

DOĞAL İLİŞKİ BAKIMINDAN;

NFT ve DAO'ların yakından bağlantılı en önemli zeminlerden birisi koleksiyoner DAO'larıdır. Bir koleksiyoner DAO'su, NFT üretmek ve almak için fonları bir araya getiren bir organizasyondur.

Popülerite yaratabilecek bir NFT projesine yatırım yapmak, DAO bünyesinde bulunan düşük bütçeli yatırımcıları zorlayabilecektir. Bu noktada, Koleksiyoner DAO'ları birden fazla kişinin [NFT'nin bir hissesine](#) sahip olmasına imkan tanır. Koleksiyoner DAO'larına örnek olarak, [Bored Ape Yacht Club NFT'lerini](#) hisselerine ayıran ve birden fazla kullanıcının aynı varlığın bir hissesine sahip olmasına olanak sunan APE DAO verilebilir. (BINANCE)

Elbette Koleksiyoner DAO'lar dışında, topluluk yönetimi aracılığıyla NFT projelerinin oluşturulmasını da sağlayabilir. Üyeler ve NFT üreticileri NFT projeleri hakkında fikir alışverişi

yapabilirler.Bu noktada NFT üretici üye emek sermayesiyle projeye ortaklık ederken, diğer ortaklar nakit sermaye anlamında bir ortaklık göstermektedirler.Aslında işbu projenin bir adi ortaklık ilişkisi geliştirdiğini bile söylemek mümkündür.

SONUÇ

Varoluşunu giderek arttıran DAO'ları artık daha çok konuşuyor olacağız.Hukuk dünyasında da pek çok araştırmaya konu edilen DAO'ların nevi şahsına münhasır yapısının şirketler hukuku açısından tanımlanması ve Türk Ticaret Kanununa dahil edilme sürecinde takipçisiyiz.Dijital evrimleşmenin sürreal bir parçası ve belki de bir zıt kutupta en somut parçası haline gelen NFT'lerin sanat dünyasında ve fon dünyasındaki popülaritesinin DAO'lar aracılığıyla bambaşka bir evrende ışık saçmaya devam edeceğini düşünüyoruz.

Şirketlerin özgürleşme ve demokratikleşme sürecine farklı pencerelerden bakmaya devam edeceğiz.Takipte kalın, sevgiler.